

УТВЪРЖДАВАМ:

Витка Димитрова

МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО

УВОД

С тези мерки се цели да се подобрят непрекъснато условията и редът за разработване на ефективна вътрешна училищна система за осигуряване на качеството на образованието.

Мерките са съобразени с принципите и изискванията към институциите за усъвършенстване на процесите за управление на качеството. Също така важно място заемат показателите, условията и редът за измерване на постигнатото качество.

Качеството на образованието се осигурява чрез управление на процеса на развитие на училището, основано на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения.

Качеството на образованието в институциите се осигурява при спазване на следните принципи:

1. ефективно разпределяне, използване и управление на ресурсите;
2. автономия и самоуправление;
3. ангажираност, сътрудничество и социален диалог между всички участници в процеса на образованието и обучението;
4. удовлетвореност на участниците в процеса на обучението и на другите заинтересовани лица;
5. приемственост на политиките и постиженията, прилагане на добри педагогически практики;
6. непрекъснатост, прозрачност и демократичност в процеса за повишаване на качеството в институцията;
7. ориентираност на образованието и обучението към изискванията и потребностите на пазара на труда;
8. целенасоченост към постигане на високи резултати в процеса на обучение и образование;
9. лидерство и разпределяне на отговорности за постигане на целите на институцията.

Управлението на качеството е непрекъснат процес на взаимодействие между факторите и условията, от които зависи качеството на образованието и обучението и резултатите от него. Този процес се осъществява на национално, регионално и институционално равнище.

Измерването на постигнатото качество е съвкупност от действия за определяне на резултатите на институцията по критерии за конкретен период на измерване и съпоставянето им с определените равнища на качеството по всеки критерий.

Измерването на постигнатото качество в институциите се осъществява ежегодно чрез самооценяване.

РАЗРАБОТВАНЕ НА ВЪТРЕШНА СИСТЕМА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО

Вътрешната система за осигуряване на качеството е съвкупност от взаимосвързани действия и мерки за постигане, поддържане и развиване на качеството на провежданото образование и/или обучение в институцията и резултатите от него в съответствие с държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии и на действащото законодателство.

Вътрешната система за осигуряване на качеството включва:

1. политиката и целите по осигуряване на качеството;
2. органите за управление на качеството и правомощията им;
3. правилата за нейното прилагане;
4. годишен план-график за провеждане на дейностите по самооценяване;
5. условията и реда за измерване на постигнатото качество чрез самооценяване.

Политиката и целите по осигуряване на качеството се разработват от директора, съответно от ръководителя на институцията в съответствие със стратегията за развитие на институцията.

Органи за управлението на качеството са:

- директорът, съответно ръководителят на институцията;
- педагогическият съвет – за училищата.

За функционирането на вътрешната система за осигуряване на качеството в институцията се определят комисия или комисии за:

1. Разработване на правила за прилагане на вътрешната система за осигуряване на качеството и актуализирането им;
2. Разработване на годишен план-график за провеждане на дейностите по самооценяване;
3. Разработване на конкретни процедури по критерии и съответния инструментариум към тях за провеждане на дейностите по самооценяването;
4. Провеждане на самооценяването;
5. Изготвяне на доклад от самооценяването до директора.

Броят на членовете, съставът и срокът за изпълнение на работата на комисията или комисии се определят от директора на училището в зависимост от вида и обема на възложените задачи.

В състава на комисията или комисии може да се включват и външни специалисти.

Комисията или комисии се определят в срок до 5 септември, преди началото на всяка учебна година за училищата.

Директорът на училището:

1. Организира, контролира и отговаря за цялостната дейност по функционирането на вътрешната система за управление на качеството;
2. Разработва политиката и целите по осигуряване на качеството;
3. Определя отговорника по качеството;
4. Определя състава на комисията или комисии;
5. Утвърждава годишен план-график за провеждане на дейностите по самооценяването след приемането му от съответния орган и коригиращите мерки в хода на изпълнението му;

6. Утвърждава процедурите по критериите и инструментариума към тях за провеждане на дейностите по самооценяването;
7. Утвърждава коригиращи мерки и дейности за следващия период на измерване на качеството въз основа на годишния доклад за резултатите от проведеното самооценяване;
8. Провежда мониторинг на дейностите по осигуряване на качеството в институцията;
9. Представя годишния доклад за резултатите от проведеното самооценяване на регионалното управление по образованието – за училището или на Националната агенция за професионално образование и обучение – за центъра за професионално обучение;
10. Организира обучение на персонала за осигуряване на качеството в институцията.

Педагогическият съвет приема:

1. Мерките за повишаване на качеството на образованието;
2. Правилата за прилагане на вътрешната система за осигуряване на качеството и актуализацията им като част от правилника за дейността на училището;
3. Годишния план-график за провеждане на дейностите по самооценяване;
4. Годишния доклад за резултатите от проведеното самооценяване.

Директорът на училището отговаря за функционирането на вътрешната система за осигуряване на качеството, като със заповеди:

1. Организира изпълнението на следните дейности:
  - анализ на резултатите от изпълнението на целите на институцията;
  - анализ на силните и слабите страни, на възможностите и рисковете за развитието на институцията;
  - посочване на индивидуалния напредък на всеки ученик по отношение на неговите образователни резултати;
  - посочване на специфичните за институцията ключови фактори, които влияят на качеството на предоставяното образование;
  - планиране на ежегодните дейности за постигане на целите от стратегията за развитие на институцията;
  - изпълнение на планираните дейности от плана за действие към стратегията за развитие на институцията и реализиране на заложените в нея цели;
2. Определя комисията, която извършва самооценяването – нейния състав, задачите и сроковете за изпълнение;
3. Определя начина на участие на лицата, включени в процеса на самооценяване: ученици, учители, директор и родители;
4. Утвърждава определените на подготвителния етап дейности, процедури, критерии, показатели и инструментите за самооценяване;
5. Утвърждава преди края на учебната година доклада от самооценяването, който съдържа:
  - информация за вътрешната и външната среда, в която функционира институцията през периода на самооценяването;
  - данни за използваните инструменти при самооценяването;
  - данни за резултатите от самооценяването, сравнени с резултатите от предходното самооценяване;
  - анализ на резултатите от самооценяването;
  - предложения за мерки за внасяне на подобрения в работата на институцията с цел повишаване на качеството на предоставяното образование, както и за срокове за тяхното изпълнение.

Докладът от самооценяването е част от ежегодния отчет за изпълнението на плана за действие към стратегията за развитието на училището.

Правилата за прилагането на вътрешната система за осигуряване на качеството се разработват от комисията и се приемат от органа като част от правилника за дейността на обучаващата институция. Те включват:

- правомощията на участниците във вътрешната система за осигуряване на качеството;

- реда за организиране и провеждане на самооценяването;

- реда и начина за съхранение на доказателствените материали за проведеното самооценяване;

- взаимодействието на институцията със социалните партньори и другите заинтересовани страни за осигуряване на качеството;

1. начина за информирание на обществеността за получените резултати от проведеното самооценяване в обучаващата институция.

Годишният план-график съдържа дейностите по самооценяването, групирани по критериите за качество, като задължително се посочват видът на инструментариума към тях и сроковете и отговорните лица за изпълнението им.

План-графикът се утвърждава от директора на училището, съответно от ръководителя на институцията в началото на всяка учебна година.

При необходимост се предлагат на директора, съответно на ръководителя на институцията коригиращи мерки за изпълнение на годишния план-график. След утвърждаване на мерките се организира и координира изпълнението им.

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА ПОСТИГНАТОТО КАЧЕСТВО

Измерването на постигнатото качество на образованието и обучението се осъществява от институциите чрез прилагането на процедури по критерии и съответния инструментариум към тях за провеждане на дейностите по самооценяването.

Самооценяването е процес на изготвяне на вътрешна оценка на качеството на предоставяното образование чрез дейности, процедури и критерии, определени от училището.

Периодът за самооценяване за училищата е една учебна година.

Самооценяването се извършва от една комисия или от няколко комисии.

Самооценяването в училищата се извършва по предварително определени критерии и показатели към тях.

Критериите може да се групират по следните области на оценяване:

1. управление на институцията – ефективно разпределяне, използване и управление на ресурсите за повишаване на качеството на образование;
2. образователен процес – обучение, възпитание и социализация;
3. взаимодействие на всички заинтересовани страни.

Показателите към всеки критерий са количествени и/или качествени и определят равнището на качеството по съответния критерий.

Критериите се оценяват с точки, като максималният общ брой точки по всички критерии е 100.

Максималният брой точки за всеки критерий се разпределя по показатели в четири равнища на оценяване.

Постигнатото качество се определя чрез крайна оценка, която се формира от сбора от получените точки по всички критерии.

Крайната оценка на постигнатото качество може да е със следните количествени и качествени равнища:

1. отлично – при крайна оценка от 91 до 100 точки;
2. добро – при крайна оценка от 66 до 90 точки;

3. задоволително – при крайна оценка от 46 до 65 точки;

4. незадоволително – при крайна оценка до 45 точки включително.

Самооценяването се провежда по процедура, утвърдени от директора, съответно от ръководителя на институцията.

По всеки критерий се провежда процедура, която съдържа предмет и цел; инструментариум; описание на технологията на провеждане; вида на доказателствения материал (справка, контролна карта, протоколи, въпросници, анкети и други); начините на обработване на доказателствения материал; режима на съхранение и защита на информацията; отговорностите на лицата.

За проведеното самооценяване комисията по качеството изготвя годишен доклад, който включва: цел на самооценяването; информация за външната и вътрешната среда, в която функционира институцията през периода на самооценяването; резултати от самооценяването; сравняване на оценките по критериите с предходния период на самооценяване; анализ на получените резултати; постижения и добри педагогически практики; резултати от оценяването, нуждаещи се от подобрене, и предложение за коригиращи мерки и дейности.

Към доклада може да се прилагат графики, таблици, статистическа информация и други информационни материали.

Докладът от самооценяването се утвърждава от директора преди края на учебната година.

МИНИМАЛНИ РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО В ИНСТИТУЦИИТЕ

Усъвършенстването на процесите за управление на качеството се постига при спазване на следните изисквания от институцията:

1. Да подобрява работната среда чрез:
  - а) прилагане на механизми за адаптиране на обучаваните към средата на институцията;
  - б) осигуряване на достъпна архитектурна среда;
  - в) модернизирание на материално-техническата база и обновяване на информационната инфраструктура;
  - г) развитие на организационната култура в институцията.
2. Да осигурява развитие на персонала чрез:
  - а) подобряване на възможностите за допълнителна и продължаваща квалификация на учителите/преподавателите по специалността им от висшето образование, за подобряване на тяхната иновационна култура и личностна ефективност;
  - б) изграждане на култура за осигуряване на качеството;
  - в) създаване и поддържане на открит и ясна комуникация в институцията;
  - г) повишаване на ефективността на административното обслужване;
  - д) повишаване на мотивацията и инициативността на всички участници в процеса на образование и обучение.
3. Да подобрява резултатите от обучението чрез:
  - а) повишаване на мотивацията на обучаемите;
  - б) повишаване на дела на учениците, които работят активно за подобряване на своите образователни резултати;
  - в) намаляване на дела на рано отпадналите от обучението;

- г) повишаване на дела на обучените, провели практическо обучение в реална работна среда;
- д) създаване на механизъм за ранно предупреждение за различни рискове.

4. Да подобрява взаимодействието с местната общност, със социалните партньори, работодателски организации, университети и други заинтересовани страни чрез:

- а) разширяване на възможностите за практическо обучение в реална работна среда;
- б) проучване и прилагане на добри практики на сродни институции;
- в) подобряване на възможностите за достъп до информация на участниците в образованието и обучението;
- г) информиране на общността и заинтересованите страни за добрите практики и постиженията на институцията в областта на осигуряване на качеството на образованието и обучението;
- д) участие в проекти, свързани с повишаване на качеството на образованието и обучението.

МЕТОДИЧЕСКО ПОДПОМАГАНЕ И МОНИТОРИНГ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО

- (1) За осигуряване на качеството в институциите се осъществяват методическо подпомагане и мониторинг.
- (2) Методическото подпомагане за разработване и функциониране на вътрешна система за осигуряване на качеството включва: консултиране, информиране, инструктиране и представяне на добри педагогически практики.
- (3) Мониторингът е вътрешен и външен, като резултатите от него включват констатации, изводи и препоръки за вземане на информирани решения за усъвършенстване на процеса за осигуряване на качеството в съответната институция.
- (4) Вътрешният мониторинг се осъществява от директора, съответно от ръководителя на институцията.
- (4) Методическото подпомагане и външният мониторинг се осъществяват за училищата – от Министерството на образованието и науката и от регионалните управления по образованието, а за центровете за професионално обучение – от Националната агенция за професионално образование и обучение.

ФИНАНСИРАНЕ

Дейностите за изграждане и функциониране на вътрешна система за осигуряване на качеството на образованието и обучението се финансират със средства от субсидия по формула и от собствени приходи, както и от спонсорство, национални и международни програми и проекти и др.